

Eksperti diskusijā norāda: konkurētspējas pamatā ir inovācijas

Valsts kanceleja
12.07.2012

Ieguldījums Tavā nākotnē!

Diskusijā, kas trešdien, 11. jūlijā, Ārlietu ministrijā tika rīkota, lai pārspriestu iespējamās Latvijas prioritātes prezidentūrā Eiropas Savienības (ES) Padomē konkurētspējas sadaļā, uzsvāri tika likti uz inovāciju attīstības, iekšējā tirgus sakārtošanas un cilvēkresursu attīstības jautājumiem.

Pasākuma ievaddaļā ar ziņojumu uzstājās Mārtiņš Kazāks, Swedbank vecākais ekonomists. Viņš norādīja, ka konkurētspēja aptver plašu tēmu loku. Izmaksu un efektivitātes jautājumi, vide, enerģētika, darba tirgus – tās ir tikai dažas no tēmām, par ko iespējams diskutēt šajā kontekstā. „ES inovāciju jomā pašlaik ievērojami atpaliek no saviem konkurentiem”, norādīja M. Kazāks. Starp būtiskākajām problēmām viņš minēja nepietiekamo finansējumu mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, nepilnības izglītības sistēmā, kas neļauj darbaspēkam būt pietiekami mobilam, neatbilstošu tiesisko regulējumu, kā arī vājo ražošanas un pētniecības sasaisti. Daudzējādā ziņā ES atbilde šiem izaicinājumiem ir ietverta stratēģijas Eiropa 2020 (plašāk ar dokumentu iespējams iepazīties šeit) pamatiniciatīvā „Inovāciju Savienība”.

Runājot par attīstības tendencēm rūpniecības un pakalpojumu sektorā, M. Kazāks iezīmēja drūmu ainu: „ES izaugsme ir lēnāka nekā citviet. Pašlaik ir nepieciešams attīstīt sarežģītākus un tehniski inovatīvākus produktus”.

Eksperts arī atzina, ka ES pašlaik ir nepietiekama darbaspēka mobilitāte. To kavē gan normatīvās bāzes radītie šķēršļi, gan prasmju trūkums. Lai arī ES ir tikuši īstenoti atsevišķi mobilitāti veicinoši pasākumi, M. Kazāks aicināja šo jautājumu darba kārtībā saglabāt arī turpmāk. Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras valdes priekšsēdētājs Jānis Endziņš vērta uzmanību uz vairākiem indeksiem, kuros ietverti konkurētspējas rādītāji. Kamēr Latvijas reitingi uzlabojas Globālās konkurētspējas un Doing Business indeksos, Ekonomikas brīvības indeksā tie pasliktinās, viņš informēja. Kā būtiskākos priekšnoteikumus konkurētspējas veicināšanai viņš minēja eksporta pieaugumu, produktivitātes paaugstināšanu, inovācijas, kā arī ēnu ekonomikas samazināšanu.

Rīgas Stradiņa universitātes asociētā profesore Gunta Ancāne uz darbaspēka konkurētspējas problemātiku piedāvāja palūkoties caur indivīda veselības prizmu, jo īpaši pievēršoties cilvēka psihiskās veselības aspektiem. „Eiropai ir nepieciešamas programmas, kuru mērķis būtu uzlabot psihisko veselību”, viņa uzsvēra, aicinot ES prioritātēs iekļaut iedzīvotāju psihiskās veselības veicināšanas programmu.

Pārresoru koordinācijas centra pārstāvis Jānis Zvīgulis diskusijas gaitā iepazīstināja ar Nacionālā attīstības plāna (NAP) 2014. – 2020. gadam pirmo redakciju. Kā vadmotīvu nākamajiem septiņiem gadiem valdība ir apstiprinājusi ekonomikas izrāvienu, savukārt kā prioritātes izdalītas cilvēka drošumspēja, izaugsmi atbalstošas teritorijas un tautsaimniecības izaugsme. Līdz jūlija beigām plānots noslēgt darbu pie pirmās NAP versijas, pēc tam tiks rīkota tā sabiedriskā apspriešana, lai gūtu jaunas idejas un uzklaustu kritiku par līdz šim paveikto.

Zaiga Liepiņa, Ekonomikas ministrijas valsts sekretāra vietniece, izklāstīja ministrijas izvirzītās prioritātes ES prezidentūrai. Starp tām tika nosauktas inovācijas, rūpniecība, uzņēmējdarbība, iekšējais tirgus, ES ārējā tirdzniecība un enerģētika. „Jau šobrīd iespējams prognozēt ka 2015. gadā nāksies strādāt ar tādiem jautājumiem kā inovācijas un ar to saistītie globālie risinājumi, konkurētspējas paaugstināšana rūpniecībā un atvērts iekšējais tirgus”, viņa uzskaitīja. Savukārt, Latvijas prioritārie uzdevumi 2015. gadā varētu būt veicināt pārrobežu sadarbību, attīstīt riska kapitālu, ieviest e-pārvaldības instrumentus, stiprināt uzticību ES vienotajam tirgum, veicināt pakalpojumu sektora attīstību, iekļaut Latvijai būtiskos jautājumu ES kopējā tirdzniecības politikā, attīstīt jaunus tirgus vietējiem uzņēmējiem, padziļināt sadarbību ar ASV, Ķīnu un Krieviju, novērst protekcionismu ārējos tirgos, izveidot iekšējo enerģijas tirgu, kā arī pievērsties starptautisko enerģētisko attiecību sakārtošanai.

Pasākuma noslēgumā diskusijas dalībnieki konkretizēja savu piedāvājumu prezidentūras prioritāšu paketes izstrādei. Inovāciju sadaļā par īpaši būtiskiem tika atzīti tādi jautājumi kā

- inovācijas programmas ieviešana un stratēģija Eiropa 2020;
- inovācijas veicinošas investīcijas uzņēmējiem;
- finanšu pieejamība un iespējami vienkārša tās administrēšana;
- patentu reģistrēšanas un izmantošanas izmaksu samazināšana, nodokļu politikas pilnveide;
- zaļā ekonomika.

Detalizētāk diskutējot ar uzņēmējdarbību saistītos jautājumus, priekšplānā kā prioritāri tika virzīti šādi aspekti:

- uzņēmējdarbības infrastruktūras sakārtošana;
- starptautiskās ekonomiskās attiecības ar trešajām valstīm, uzsverot, ka Latvijas interesēs ir eksporta tirgu diversifikācija;
- centieni panākt ES vienotā tirgus pilnvērtīgu darbību praksē;
- cilvēkresursu pieejamība uzņēmējdarbībai;
- mobilitāte un izglītība.

Darbspēka kvalitātes un migrācijas jautājumu blokā pasākuma dalībnieki akcentēja, pirmkārt, nepieciešamību ES līmeņa diskusijās un politikā ietvert ES iekšējās migrācijas sociālekonomisko procesu atbalstu. Otrkārt, būtiska ir sociālās infrastruktūras veidošana ES cilvēkresursu mobilitātes atbalstam. Treškārt, būtu vēlams izveidot vienotu darbaspēku kvalifikācijas standarta sistēmu.

Šis pasākums noslēdza desmit tematisko diskusiju ciklu, kas, aptverot plašu ES politikām atbilstošu tēmu loku, tika rīkotas, lai izkristalizētu Latvijas prioritātes ES prezidentūrā 2015. gadā. Rudens pusē tiek plānotas trīs apkopojoša rakstura diskusijas: visaptveroša sabiedriskā diskusija; diskusija ar prezidentūras sagatavošanas un priekšdarbu veikšanas procesā tieši iesaistīto valsts pārvaldes darbinieku un speciālistu piedalīšanos, kā arī jauno pētnieku un zinātnieku diskusija. Diskusijās gūtās atziņas un ieteikumi tiks izmantoti priekšlikumu sagatavošanā prezidentūras priekšpaketei, ko, iekļaujot risku un dažādu faktoru ietekmes analīzi, veiks iniciatīvā iesaistītie eksperti.

Diskusijas rīkotāji izsaka pateicību jaunatnes organizācijas Klubs „Māja” biedriem par brīvprātīgo darbu pasākuma norises nodrošināšanā.

Diskusija tika rīkota Valsts kancelejas administrētā Eiropas Savienības Sociālā fonda projekta „Atbalsts strukturālo reformu ieviešanai valsts pārvaldē” (identifikācijas Nr. 1DP/1.5.1.1.1/10/IPIA/CFLA/004/002) aktivitātes 6.1. „Atbalsts Prezidentūras darba programmas izstrādei” (iepirkuma identifikācijas Nr. MK VK 2011/29ESF) ietvaros. Projekts 100% apmērā tiek finansēts no ESF līdzekļiem.

Informāciju sagatavoja:

Inese Grumolte,

aktivitātes „Atbalsts Prezidentūras darba programmas izstrādei” komunikācijas speciāliste,

e-pasts: grumolte.inese@gmail.com